Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
ΠΜΣ «Παγκόσμια Διακυβέρνηση και Ασφάλεια»

Μάθημα: Νέες Απειλές και Προκλήσεις Ασφάλειας/Τεχνολογία και Ασφάλεια (Α΄ εξάμηνο για το ακαδημαϊκό έτος 2024-25)
Διδάσκοντες: Δρ. Τ. Καρατράντος

Οι τρεις τελευταίες δεκαετίες έχουν οδηγήσει σε μία πραγματική πολιτική, στρατηγική και επιστημονική κοσμογονία στον τομέα της ασφάλειας. Κοινή συνισταμένη των αλλαγών είναι η μετάβαση από το στενό ορισμό της ασφάλειας των κρατών και της στρατιωτικής απειλής σε ένα περίπλοκο πλαίσιο με νέες απειλές, αλλά και διαφορετικά επίπεδα ανάλυσης της ασφάλειας. Στρατηγικοί παράγοντες, όπως η 4η Βιομηχανική Επανάσταση και οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις, έχουν καταλυτική επίδραση τόσο στην εξέλιξη και στη φύση των απειλών, όσο και στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση πολιτικών ασφάλειας. Κρίσιμη συνισταμένη είναι αυτή των πολύ- κρίσεων (Polycrisis), οι οποίες περιπλέκουν περισσότερο τον σχεδιασμό ασφάλειας και καθιστούν την ανάγκη ανθεκτικότητας των κοινωνιών ζωτικό εθνικό συμφέρον.

Αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων είναι η ανάδυση ενός νέου περιβάλλοντος ασφάλειας, το οποίο είναι βασισμένο σε έναν πολύ απαιτητικό συνδυασμό παραδοσιακών, αλλά και κυρίως νέων/ σύγχρονων απειλών και προκλήσεων. Κύριο χαρακτηριστικό αυτού του συστήματος είναι η ασσυμετρία. Οι ενδοκρατικές συγκρούσεις έχουν αυξηθεί σημαντικά, ενώ, παρά την εισβολή της Ρωσίας και τον πόλεμο στην Ουκρανία, άλλες μορφές ένοπλων αντιπαραθέσεων (έξω-κρατικές και διακρατικές) μειώθηκαν συστηματικά.

Τα παραδοσιακά μοντέλα του οργανωμένου εγκλήματος έχουν στις μέρες μας επεκταθεί και οσμωθεί με τη σύγχρονη τρομοκρατία εντός αποτυχημένων κρατών. Επίσης, η αύξηση στις ασύμμετρες μορφές βίας και πολέμου και η ανάδυση όλο και περισσότερων εξελιγμένων, αλλά και μη, βίαιων μη κρατικών δρώντων έχει καταστήσει τους κινδύνους και τις απειλές ασφάλειας περισσότερο απρόβλεπτες. Η παραπληροφόρηση, τα fake news και οι υβριδικές επιχειρήσεις συνθέτουν μία γκρίζα ζώνη αναδεικνύοντας τον πληροφοριακό πόλεμο και την στρατηγική επικοινωνία ως τη νέα μορφή άμυνας των δημοκρατιών.

Στην περίπτωση των νέων και ασύμμετρων απειλών και προκλήσεων ο διαχωρισμός μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας δεν είναι εφικτός και η ανάγκη μίας πολυεπίπεδης διακυβέρνησης ασφάλειας είναι κάτι περισσότερο από κρίσιμη. Ζούμε στην εποχή των ολιστικών οικοσυστημάτων ασφάλειας.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Το μάθημα προσφέρει στους συμμετέχοντες:

- Τη συγκριτική ανάλυση της εξέλιξης του πολέμου, της βίας και των απειλών ασφάλειας τις τελευταίες δεκαετίες,
- Εξειδικευμένη γνώση και ενδελεχή ανάλυση των νέων ασύμμετρων απειλών και προκλήσεων ασφάλειας,
- Ένα πλαίσιο κατανόησης για το πως οι αλλαγές στον τομέα της τεχνολογίας και της επικοινωνίας μπορούν να αξιοποιηθούν για το σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών ασφάλειας,
- Έναν οδικό χάρτη για την διαχείριση των κρίσεων ασφάλειας και το σχεδιασμό πλαισίων ανθεκτικότητας.
- Τέλος, μέσω της εξέτασης συγκεκριμένων μελετών περίπτωσης συζητείται πώς η έγκαιρη αναγνώριση και αξιολόγηση των προκλήσεων ασφάλειας αποτελεί ουσιαστικό προαπαιτούμενο για την οικοδόμηση αποτελεσματικών και ολιστικών στρατηγικών ασφάλειας.